

Mun & Hals

NR 1 ■ MARS 2022

EN TIDNING FÖR MUN- & HALSCANCERFÖRBUNDETS MEDLEMMAR, ANHÖRIGA OCH STÖDJANDE

Mun & Hals

Årgång 48 ■ Nr 1 ■ 2022

MHCF

MUN- & HALSCANCERFÖRBUNDET KANSLI & REDAKTION

Barks Väg 14, 170 73 Solna
Tel. 08-655 83 10
E-post: kansli@mhcforbundet.se
Hemsida: www.mhcforbundet.se
Bankgiro: 5703-3573

ANSVARIG UTGIVARE

Owe Persson

REDAKTÖR

Ulf Jönson
E-post: ujonson125@gmail.com

MEDARBETARE I REDAKTIONEN

Gun Olsson
E-post: systergun@gmail.com
Jan-Erik Olsson
E-post: janerik.o48@gmail.com

FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Owe Persson
Magasingatan 13, 903 27 Umeå
Tel. 090-19 10 32
Mobil 0703-92 63 15
E-post: owe.o.persson@outlook.com

ISSN 2000-7477

GRAFISK FORM, TRYCK & DISTRIBUTION

Ågrenshuset, Bjästa

Stora Brännbo konferens och hotell i Sigtuna.

Omslagsfoto: JAN ERIK OLSSON

MATERIAL

till tidningen sänds till:
Mun- & Halscancerförbundet
Barks väg 14, 170 73 Solna
Märk kuvertet Mun&Hals.
Redaktionen förbehåller sig
rätten att redigera insänt, ej
beställt material. Insänt material
returneras endast på begäran.
Eftertryck och citat är tillåtet om
källan anges.

STIFTELSEN LARYNGFONDEN

Ordförande: Hans-Ola Fors
Strandgatan 19, 952 33 Kalix
Tel. 0923-156 70
E-post: info@laryngfonden.se
Hemsida: www.laryngfonden.com
Plusgiro: 91 82 58-5
Bankgiro: 5936-5338

INNEHÅLL

Redaktören har ordet	4
Riksstämman 2022	4
Information från Hälsogruppen	5
Utbildning för styrelseledamöter och valberedare 11-13 november 2021	6-7
Minnesord över Lennart Johansson	8
Min kamp mot cancer	8
Kurs om rehabilitering efter mun-halscancer	9
Vet vårdpersonal hur laryngektomerade andas? – Om en studie i två små filmer	10-11
Information om instruktionsfilm	14
Lydiagar den – cancerrehabilitering	15
Möte med tandsköterskor i Kronoberg	16
Forskningsstudie vid Skånes Universitetssjukhus	17
MHC-föreningen Norrland hade halvårsmöte den 25–26 oktober 2021 på hotell Plaza i Umeå	18
Medlemsmöten i föreningarna	19
Min vårdplan för Huvud Hals cancer	21
Föreningssidor med information om kontaktpersonerna	22-23
NÄSTA NUMMER UTKOMMER I JUNI 2022 ■ MATERIALSTOPP TILL NR 2 ÅR 2 MAJ	
ANNONSER	
Fahl Scandinavia AB	3
Bräcke Diakoni	9
Atos Medical	12-13
Atos Medical	24

► LEDAREN

Jag tänkte börja den här ledaren med att citera en vers ur **Alfred Tennysons** Nyårs-klockor.

**Ring ut bekymren, sorgerna och nöden,
och ring den frusna tiden åter varm.
Ring ut till tystnad diktens gatulärm,
men ring till sångarhjärtan skaparglöden.**

Jag tycker att detta citat passar väldigt bra i dessa för mänskligheten "frusna tider så fyllda av sorg och nöd" som vi alla mer eller mindre blivit drabbade av genom den pandemi som går över världen, 70 000 nya smittade varje dygn just nu. När skall det ta slut när kan vi sluta att oro oss för att vi eller våra nära och kära kanske kommer att bli smittade och även kanske svårt sjuka. – När. – August Strindberg sa en gång "Det är synd om människorna". Vid flera tillfällen under

pandemin har jag varit benägen att hålla med vår kära August. Men som det sjungs i en gammal känd arbetarsång "Ur mörkret stiga vi mot ljuset från intet allt vi vilja bli...." så skall väl även vi gå mot ljuset och detta ha ett slut.

Från förbundsstyrelsens sida uppmanar vi alla våra medlemmar att vara rädda om varandra och följ Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Nu till något helt annat, som vi tidigare informerat om så slutar ju "vår" Kristina sin anställning på Mun- och Halscancerförbundets kansli den 28 februari. Men Kristina kommer att finnas kvar ytterligare än tid fram till mitten på mars och skall då "skola" in den nya kanslichefen i sina arbetsuppgifter. Vi kommer allesammans att avtacka Kristina på vår ordinarie riksstämma som vi förhoppningsvis kommer att kunna genomföra fysiskt på Nova Park konferenscenter den 11 och 12 maj 2022.

Jag skulle också i årets första ledare passa

på att rekommendera er alla att enligt mitt tycke läsa en mycket intressant bok som heter "Sjukvård är humanism. Men marknaden har tagit över". Den är skriven av Magnus G. Lind som tidigare arbetat som läkare med öron- näsa- hals- och cancersjukvård under trettioåttio år på Karolinska sjukhuset och även varit med i planeringsfasen av NKS (Nya Karolinska sjukhuset). Han beskriver även misstagen som föranledde det havererade NKS- projektet samt om den tilltagande maktkampen mellan den medicinska professionen och den ekonomiska och politiska administrationen. En mycket läsvärd bok.

Nu till sist önskar jag er en god fortsättning på 2022 och om en förhoppning om att vi kan träffas och umgås under riksstämmodagarna i Knivsta. ■

OWE PERSSON
FÖRBUNDSORDFÖRANDE
MUN- & HALSCANCERFÖRBUNDET

ALLTID HÄNDERNA FRIA

BLOM-SINGER® SPEAKFREE™ HME HANDS FREE VALVE

Upplev möjligheten att prata samtidigt som du har båda händerna fria med Blom-Singer® SpeakFree™ HME Hands Free Valve kassett.

Blom-Singer® SpeakFree™ HME är en ny banbrytande och unik innovation, en Allt i Ett HME-kassett (fukt-värmeväxlare) med helt integrerad HandsFree funktion.

Det är möjligt att enkelt justera stängningsmotståndet beroende på situationen. Du kan också välja mellan två olika filtermotstånd: ClassicFlow® eller EasyFlow®.

Fyll i svarstalongen för mer info.

- JA, jag är intresserad av ett personligt och icke-bindande rådgivande samtal och vill bli kontaktad av firman FAHL SCANDINAVIA AB.
- JA, jag är intresserad av ytterligare information och vill bli kontaktad.

FAHL SCANDINAVIA AB

Medicon Village, 223 81 Lund · Sweden · Phone: 046-2873790
www.fahl-scandinavia.se · www.fahl-medizintechnik.de/sv

Namn	Vårdgivare namn
Adress	Titel
Postnr/Ort	Sjukhus
E-post	E-post
Telefon	Telefon
Datum/namnteckning	

046 - 2873790

info@fahl-scandinavia.se

► REDAKTÖREN HAR ORDET

Som vanligt har tidningen ett varierat innehåll. Särskild uppmärksamhet ägnas denna gång åt laryngektomerade. En artikel behandlar problemet med dålig kunskap hos vårdpersonal om hur laryngektomerade andas och en annan artikel informerar om en instruktionsfilm om hur man ger syrgas till laryngektomerade.

Man kan konstatera att verksamheten både i föreningarna och förbundet åter börjar få fart efter den förödande pandemiperioden. Flera föreningar rapporterar om sina möten och förbundet har genomfört en utbildning för föreningarnas styrelseledamöter. Bland mycket annat får vi också en rapport från Lydiagården i Skåne och vi får även en inblick i årsmötet med tandsköterskorna i Kronoberg.

Covid-19 finns fortfarande kvar, människor blir sjuka och en del avlider i sjukdomen. Trots allt är pandemin på tillbakagång och Coronakommissionen, som tillsattes i juni 2020, har nu lämnat sitt slutbetänkande (SOU 2020:80). Coronakommissionen har utvärderat regeringens, förvaltningsmyndigheternas, regionernas och

kommunernas åtgärder för att begränsa spridningen av covid-19. Rapporten är kritisk, särskilt mot insatserna i början av pandemin som kommissionen menar var både sena och otillräckliga. Smittskyddsåtgärderna byggde på frivillighet och personligt ansvar snarare än ingripande åtgärder. Pandemiberedskapen var undermålig och lagstiftningen på smittskyddsområdet är otillräcklig för att möta ett epidemiskt eller pandemiskt utbrott. Kommissionen framhåller också att smittskyddet är decentraliserat och fragmenterat vilket gör oklart vem som bär ansvar för helheten. Att hälso- och sjukvården med kort varsel kunnat ställa om vården inför covid-19 anser kommissionen i stor utsträckning vara personalens förtjänst

men det har skett till priset av en extrem belastning på personalen och har medfört uppskjuten vård.

Något som väl oroar alla är det pågående kriget i Ukraina som började med Rysslands invasion den 24 februari. Invasionen har fått flera länder att fördöma attacken och att införa sanktioner mot Ryssland. Förutom allt lidande för civilbefolkningen har kriget skapat oro och rädsla och protester mot Ryssland genomförs över hela världen. Hos många i Sverige, enskilda och organisationer, har kriget medfört en känsla av solidaritet med det ukrainska folket. Flera regioner har förklarat sig beredda att ta emot patienter från krigets Ukraina. ■

ULF JÖNSON

RIKSSTÄMMAN 2022

Förbundsstyrelsen har beslutat att Riksstämman i år ska genomföras **11-12 MAJ**.

Eftersom pandemin verkar klinga av kommer stämman att genomföras på traditionellt sätt och också på den vanliga platsen, nämligen **NOVA PARK I KNIVSTA**.

GÅ IN OCH TITTA PÅ VÅR HEMSIDA
www.mhcforbundet.se

INFORMATION FRÅN HÄLSOGRUPPEN

TEXT SIGBRITT EDSTRÖM FOTO UR RESPEKTIVE INFORMATIONSBROSCHYRER

Det är nu dags att fylla i anmälningsblanketten till hälsoveckorna 2022.

Hälsoveckorna är till för att våra medlemmar ska få möjlighet att träffa andra som befinner sig i en liknande situation med liknande diagnoser. Vi hoppas också att den ska ge dig en möjlighet att hitta balans i livet. Med bra kost, träning och egen tid. Upplevelsen av en plats i Sverige som är ny för dig.

Veckorna kommer att hållas på
Österåsens livsstilsmedicin
29 aug – 2 sept 2022 (v35)
och på
Sundsgårdens folkhögskola
19 sept – 23 sept (v38) 2022.

Vår förhoppning är att kunna genomföra hälsoveckorna som planerat. Men som vi alla känner till lever vi fortfarande i en mycket speciell tid. Därför följer vi folkhälsomyndighetens rekommendationer noga, eftersom de kan komma att påverka hälsoresorna.

Anmälningsstalong finns i tidningens mittuppslaget. Den skickas in till kansliet (*se adress på anmälningsstalongen*).

Om du inte har något speciellt önskemål kryssa både Österåsen och Sundsgården. Det gör det lättare med fördelning av platser. ■

Sundsgårdens folkhögskola, är belägen i Skåne ca 8 km från Helsingborgs centrum. Skolan ligger nära havet och med utsikt mot Danmark. 1938 bildades föreningen Sundsgårdens folkhögskola i syfte att bedriva folkhögskoleverksamhet. Skolan startade i dåvarande Villa Sundsgården, ett sommarhus byggt 1912 av stockholmsläkaren Netzler på Sveriges vackraste plats. Föreningen bedriver även hotell och konferens verksamhet.

Bilden tillhör Sundsgårdens folkhögskola

Österåsens livsstilsmedicin är beläget i den vackra Ådalen, cirka tio kilometer från Sollefteå centrum. Den slottsliknande byggnaden invigdes 1901 som sanatorium och är byggnadsminnesförklarad. Österåsen ägs och drivs av region Västernorrland och är en del av primärvården. Runt den historiska anläggningen finns ett naturskönt park- och skogsområde med promenad- och motionsstigar. En inomhuspool med en vattentemperatur på 32 grader finns också. Restaurangen serverar varierad vegetarisk kost med tillägg av fisk tre dagar i veckan. Anläggningen är rök-, alkohol- och drogfri. I personalgruppen finns bland annat läkare, sjuksköterskor, sjukgymnaster, massageterapeut, dietist, kostvetare och lymfterapeut.

Bilden tillhör Österåsens livsstilsmedicin

Om du vill veta mer gå in på
osterasen.com och sundsgarden.se

Du kan även kontakta
någon av oss i Hälsogruppen.

Yvonne Rosendahl tele 070-755 48 84
yvonne.rosendahl@telia.com

Sigbritt Edström tele 070-524 47 57
sigbritt.edstrom@hotmail.com

Tim Lundgren tele 073-804 57 93
tim_lundgren@hotmail.com

UTBILDNING FÖR STYRELSELEDAMÖTER OCH VALBEREDARE 11-13 NOVEMBER 2021

Stora Brännbo Konferens & Hotell i Sigtuna

TEXT TEXT GUN OLSSON FOTO JAN-ERIK OLSSON

Äntligen kunde vi samlas till vår efterlängtrade utbildning. Varje regional förening hade möjlighet att skicka fyra personer, ordförande, sekreterare, kassör och en från valberedningen eller ev. ersättare. Vi hade hög närvaro då alla föreningar förutom en förening var representerade.

Dag 1 började med lunchbuffé. Sedan samlades vi i konferensrummet och deltagarna fick presentera sig med namn, förening och aktuell position i styrelsen.

Därefter fick vi en trevlig genomgång av förbundets historia av vår förbundsordförande Owe Persson. Det är 60 år sedan förbundet bildades. Det var en logoped vid namn Maria Liljegren som tog initiativet och bildade en samtalsgrupp. Samtidigt fanns en grupp läkare som

krävde kostnadsfria röstgeneratorer. 1965 bildades Göteborgs laryngförening och på den tiden var det 7-8 personer på mötena. Man inledde också ett samarbete med Danmark och bidrog med 600 kr till uppstart av deras tidning "Ny Stämme" som finns än idag.

1971 hölls den första nordiska kongressen i Göteborg. Vi fick se en bild på den första tidningen "Larry" som gavs ut 1973, den som nu är utvecklad till vår tidning "Mun & Hals".

På nittioalet startades de första anpassningskurserna de som idag finns som hälsoveckor.

Andra viktiga årtal som nämndes:

2008 startades kvalitetsregister för huvud- hals cancer (SweHNCR).

www.cancercentrum.se

2011 startades 6 st. regionala cancer centrum (RCC) där vi inom mun- och halscancer finns representerade i deras patient och närstående råd (PNR)

Carin Thurfjell från ABF.

Goda samtal och trevliga pauser.

Konferenssal.

Planeringssamtal.

Stora Brännbo konferens och hotell, mötesplats mitt i Sigtuna.

2015 kom det första nationella vårdprogrammet inom huvud- hals cancer

2018 kom den statliga utredningen om "en jämlik tandhälsa"

En annan punkt som nämndes var HPV vaccin, en fråga där förbundet varit väldigt aktiv. HPV vaccin ingår numera i vaccinationsprogrammet för både pojkar och flickor.

Efter en god eftermiddagsfika fick vi en bra och nyttig genomgång både av förbundets och föreningarnas stadgar. En stadgekommitté har gått igenom våra stadgar och uppdaterat vissa punkter och efter nästa års riksstämma ska de fastställas.

Dag 1 avslutades med gemensam middag i restaurangen.

Dag 2

Owe Persson inledde dagen med genomgång av förbundets verksamhetsplan 2021 - 2022. Det är viktigt att även föreningarna har en verksamhetsplan, en enkel där det framgår vilka aktiviteter som planeras och en tillhörande budget. Sen följde genomgång av styrelseledamöternas

ansvar gentemot förbundet och medlemmarna. Föreningarnas skyldighet och ansvar vad avser rapporteringsskyldighet till förbundets kansli. Vi fick information att alla protokoll från medlemsmöten skall skickas in till kansliet. Protokoll från årsmötet inklusive namn på de personer som är nominerade till förbundet och laryngfonden ska vara på kansliet före den 15/3. Föreningarnas revisionsberättelse ska också sändas in till kansliet.

Nästa punkt på programmet var "styrelsearbete – gemensam genomgång av styrelsearbete i praktiken" Föreläsare var Carin Thurffjell från ABF.

Vi fick en bra och trevlig genomgång där fakta blandades med humor. Carin visade på att i en förening är det flera som har samma mål och tillsammans är vi starkare.

Att ingå i en styrelse är ett förtroendeuppdrag, en flerpersonersshow och att det är flera personer som kompletterar varandra. Det är också viktigt att man har en kontaktlista så alla kan nå varandra. Passet avslutades med ett fiktivt föreningsmöte.

Efter lunch blev det fortsättning på styrelsearbetet. Vi blev uppdelade i grupper

Ordförande, kassör, sekreterare och valberedning där vi även här hade hjälp av personal från ABF.

Lite ledord från mina anteckningar:

- Skapa meningsfulla möten
- Gör gärna en talarrunda under mötet
- Påminn varandra om organisationens syfte
- Visa uppskattning, var lyhörd och utse någon som är mentor

Dag 2 avslutades med en jättegod skaldjursbuffé med bl.a. ostron, havskräftor, Smögen räkor, musslor och västerbottenpaj. Det blev många fina samtal och goda skratt.

Dag 3

Här blev det sammanfattning och utvärdering av kursen utifrån fyra frågeställningar.

Många bra synpunkter kom upp och det blev en bra diskussion.

"Vi vill ha mer"

"Gemensamt ansvar i styrelsen "

"Värdefull repetition "

Dag 3 avslutade vi lite tidigare än schemat visade. Positivt för då hann vi se lite av Sigtuna. Man kände historiens vingslag vid promenad i den gamla stadskärnan. Sigtuna är Sverige äldsta stad som grundades år 980 av kung Erik Segersäll. Det kändes mäktigt att strosa runt bland runstenar och kyrkoruiner.

I samband med utbildningen fick vi även boken:

Styrelsearbete i föreningar, fjärde upplagan av Björn Lundén

Under dessa dagar framgick det att de flesta var väldigt nöjda med kursen. För oss i Södra som inte gått någon kurs tidigare så var kursen över förväntan. Det var också väldigt trevligt med alla samtal med medlemmar från övriga Sverige. Jag tror att vi alla fick en kick och att vi känner oss stärkta i vår roll och nu gäller det att jobba vidare på hemmaplan.

Ett stort Tack förbundsstyrelsen och ABF för dessa givande och lärorika dagar. ■

MINNESORD ÖVER LENNART JOHANSSON

TEXT GUN OLSSON

Lennart Johansson har lämnat oss. Han avled hastigt den 23/12 2021.

Lennart var ordförande i vår förening mellan 1998 – 2006. Han var också patientinformatör och besökte personer som väntade på sin operation. Lennart var även aktiv i förbundets valberedning. Jag har varit i kontakt med medlemmar som länge varit med i föreningen och har då fått höra att Lennart var en väldigt trevlig, hjälpsam och ödmjuk person. Han var lugn och sansad och engagerad i föreningens arbete. På ett styrelsemöte berättade han om hur han höll kontakt

med sina barn nämligen via Skype, mail och sms vilket var ovanligt på den tiden och de som lyssnade blev väldigt imponerade. När Lennart lämnade över ordförandeklubban till Annika Axelsson var han kvar en tid i styrelsen. Han fungerade som en utmärkt mentor till Annika som då var ny i sin roll. Efter långt och troget arbete i vår förening mottag han utmärkelsen hedersmedlem. Han bar med stolthet alltid sin nål på kavajslaget. De sista åren levde Lennart i Bollebygd men valde att stanna kvar som medlem i vår förening. Lennart blev 91 år.

Vi i Mun- och Halscancerföreningen Södra har mist en

mångårig medlem och kamrat och saknaden är stor.

Till minne av Lennart har vi mottagit gåvor i samband med hans begravning. Vi vill på detta sätt framföra vårt varma tack för detta.

Nedan finner ni en artikel som Lennart själv skrivit och som tidigare varit publicerad i Mun&Hals. Anhöriga har gett medgivande till publicering. ■

Min kamp mot cancer

HEJ ALLA VÄNNER RUNTOM I SVERIGE.

Mitt namn är Lennart Johansson född 1930-07-01 och bosatt i Malmö.

Genom min förening Mun-Halscancerförbundet blev jag tillfrågad om jag kunde bidra med en berättelse om hur jag upplevde min tid före och efter att jag blev laryngopererad.

1995 fick jag det smärtsamma beskedet att jag hade drabbats av stämbands cancer. Jag påbörjade 30 dagars strålning som visade sig fungera bra och jag blev konstaterat fri från min

cancer. Men säg den glädje som varar, fyra veckor efter kallades jag tillbaka till sjukhuset för efterkontroll, och då upptäcktes en svart fläck på det ena stämbandet. Efter samtal med min läkare blev vi överens om att det bästa för min fortsatta överlevnad var att genomgå en Larynxoperation och det visade sig vara det bästa som hänt mig.

Två veckor efter operationen kunde jag återgå i stort sett till det vardagliga livet, men så i samma månad inträffade det tragiska att min hustru Astrid drabbades av en svår hjärnblödning och

blev sängliggande en månad framåt. Det var en jobbig tid innan det blev bättring men efter en månads tid med min dotters hjälp började min hustru återfå de kroppsliga funktionerna och efter en längre tids rehabilitering började livet återgå i sina vanliga dagliga sysslor.

Under min vistelse på sjukhuset i samband med min stämbands cancer kom jag i kontakt med Laryngförbundet, nuvarande MHC förbundet, vilket har varit en otrolig hjälp för mig att komma tillbaka till livet efter sjukhusvistelsen. Jag har varit medlem i förbundet i

femton år varav fjorton år som föreningsordförande. Genom föreningen har jag många goda vänner som hjälper och stöder varandra. Efter min Hustrus sjukdom blev vi samtidigt medlemmar i Strokeföreningen som är en verkligt god hjälp för dem som drabbas av hjärnans sjukdomar.

Tyvärr drabbades även min Hustru av den förrädiska sjukdomen Lungcancer och avled efter att ha kämpat tappert några månader efter cancerbeskedet.

Det är en hård värld vi lever i men vi överlevare får fortsätta vår kamp och kämpa så länge vår livsgnista står oss bi, och när den tiden kommer då kroppen inte orkar mer, då är det slut. ■

LENNART

Cancer i hals eller munhåla?

Det finns gemenskap med andra i samma situation!

Bli medlem i någon av

Mun- & Halscancerförbundets föreningar.

Vi välkomnar behandlade, anhöriga, sjukvårdspersonal, vänner och andra intresserade som medlemmar.

Mun- & Halscancerförbundet (MHCF) arbetar för:

- kontakt och information före och efter behandling
- att hjälpmedel och förbrukningsmaterial skall vara kostnadsfria
- utökade resurser till rehabilitering
- handikappersättning, färdtjänst och kostnadsfri tandvård
- subventionerad utomlandsvård
- forskning och utveckling av hjälpmedel
- bredare informationsverksamhet
- rökinformation i skolorna

Läns- eller regionsföreningar i Sverige finns i:

Dalarna, Gävleborg, Göteborg, Halland, Sydöstra Sverige, Stockholm, Uppland, Södra Sverige, Södermanland och Västmanland, Norrland, Örebro och Värmlands Län.

Vi är en av huvudmännen i Cancerfonden

KURS OM REHABILITERING EFTER MUN-HALSCANCER 4-5 maj 2022

TEXT GUN OLSSON

Kursen arrangeras av Logopedprogrammet, Lunds universitet, och är gemensam för personer som drabbats av mun-halscancer och för logopedstudenter. Föreläsningarna behandlar aktuell forskning om bland annat munhälsa, svälj- och luktträning och fysioterapi.

Är du medlem i Mun- och Halscancerföreningen Södra Sverige så ersätter föreningen resa till och från Lund samt hotell (själva kursen är avgiftsfri). Rum för er som anmäler övernattningsreserveras på Hotell Djingis Khan, Margaretavägen 7 i Lund. ■

För mer information om anmälan och program kontakta sara.wiberg@med.lu.se

Förenings- nytt

UNDER DEN HÄR RUBRIKEN kan varje förening annonsera om den verksamhet som planeras för den kommande perioden, intill det att nästa nummer av Mun&Hals kommer ut. På så sätt når man alla medlemmar med en påminnelse och andra föreningar kan dessutom få tips och inspiration till sitt eget utbud.

DEN HÄR RUTAN ska alltså användas för att i förväg informera. Att sedan rapportera från mötet eller aktiviteter i form av en artikel i tidningen är givetvis lika angeläget och viktigt som tidigare.

REDAKTIONEN

MAILA TILL: **ULF JÖNSON**, ujonson125@gmail.com

Rehab för livet

Vill du må bättre och samla ny kraft? Hos oss på Rehabcenter Mösseberg möts du av ett kompetent rehab-team som har just dina behov i fokus. Vattengymnastik, mindfulness, föreläsningar och samtal, tillsammans med andra, i vackra miljöer väntar. Med dig hem får du nya verktyg att använda i vardagen.

Läs mer på www.brackediakoni.se/mosseberg

VET VÅRDPERSONAL HUR LARYNGEKTOMERADE ANDAS? – OM EN STUDIE I TVÅ SMÅ FILMER

TEXT LEG LOGOPED KARIN DAHLIN

Nyåret 2018 satt jag i sommarstugan och grubblade. Under alla mina år som logoped har jag hört alldeles för många berättelser om misstag begångna av vårdpersonal i mötet med laryngektomerade patienter. Det finns absolut många erfarna, duktiga sjuksköterskor, undersköterskor och läkare, som vet vad en laryngektomi innebär. Men det finns också många som kanske aldrig har träffat en laryngektomerad person förut. Därför är det inte konstigt att man får höra om historier om andningsmask över näsa och mun vid sövning, syregrimma i näsan när man vaknar upp efter operation, ambulanspersonal som försöker ge syrgas på mask över mun och näsa (se artikel av Staffan Hagelin Gille på annan plats i *tidningen*), felaktig information i journalen där någon skrivit att patienten är trakeotomerad, läkare som pekar på röstventilen och frågar vad det är för något, och så vidare... Jag började leta på nätet efter information. Har någon undersökt hur det står till med kunskaperna? Finns det någon utbildning i ämnet riktad till vårdpersonal? Hur ser det ut i andra länder?

Sökning i litteraturen

Nej, jag hittade inget alls om ämnet i svensk litteratur, inga riktlinjer, inga studier, och inga utbildningar. I internationella vetenskapliga tidskrifter hittade jag dock snarlik information som den jag fått från patienter här i Sverige. I Storbritannien hade så många patienter drabbats, i något fall med dödlig utgång, att man startat ett projekt: *The National Tracheostomy Safety*

Project. Syftet var att öka kunskaperna hos vårdpersonal med tydliga riktlinjer, utbildningar av olika slag, och en kunskapsbank på webben.

"Gör en studie!"

Jag diskuterade frågan med min make, som är forskare. "Gör en studie!" sa han. Ja! Såklart! Jag kontaktade Monica Blom Johansson, programansvarig för logopedprogrammet på Uppsala universitet och frågade om hon ville handleda. Det ville hon. Men hon har inte arbetat med den här typen av logopedi, så jag skrev också till Elisabet Lundström, logoped och verksamhetschef på Karolinska universitetssjukhuset, som disputerat inom ämnet. Hon tackade också ja!

Kunskaper och självförtroende

Jag ville veta hur det står till med kunskaperna hos vårdpersonal som kan tänkas träffa laryngektomerade patienter i en akutsituation. Därför satte jag ihop en enkät, med frågor lånade från (och därmed jämförbara med) en brittisk respektive en kanadensisk enkätstudie. Frågorna rörde:

- Hur man ger syrgas till en trakeotomerad person.
- Hur man ger syrgas till en laryngektomerad person.
- Var en laryngektomerad person har sin andningsväg.
- Vad man ska göra först av allt om röstventilen trillat ur.

Jag ville också veta:

- Hur säker man kände sig på skillnaden mellan en trakeotomerad och en laryngektomerad person.
- Hur säker man kände sig på

Vid HLR startar man med 30 hjärtkompressioner, därefter 2 inblåsningar. (Bild från filmen)

Karin håller för Tords näsa och mun ifall någon luft skulle pysa igenom röstventilen vid inblåsningarna. (Bild från filmen)

Inblåsning genom trakeostomat. (Bild från filmen)

att arbeta med laryngektomerade patienter.

- Om man hade fått någon utbildning på området och i så fall vad.
- Om det fanns något man tyckte skulle vara till hjälp för att göra omhändertagandet av laryngektomerade patienter mer säkert.

Datinsamling...

Under vintern och våren 2019 delade jag ut enkäten på enheter på fyra sjukhus – två universitetssjukhus, där laryngektomier genomförs, och två länssjukhus, dit de nyopererade kommer för eftervård (och annan vård) i den region där de bor. De

tillfrågade enheterna var akut-mottagningar, ambulansvård, intensivvårdsavdelningar, uppvakningsavdelningar, samt inom verksamheter för öron-näsa-hals (ÖNH) (mottagningar, avdelningar, operation). Totalt 160 svar inkluderades i studien, från 11 läkare, 90 sköterskor och 59 undersköterskor.

...analyser och skrivande...

Sedan följde ett långt analyserande och rapportskrivande. Våren 2020 var rapporten en färdig uppsats. Min plan är nu att skriva en vetenskaplig artikel till en internationell tidskrift, och det är på gång, men det är svårt att få tiden att räcka till.

...och resultat!

Några exempel:

- Personal inom ÖNH hade i allmänhet större kunskaper än personal inom akut- och intensivvård.
- Personal på universitetssjukhus hade i allmänhet större kunskaper än personal på länssjukhus.
- Bara 50 % (17 av 34) av sjuksköterskorna och 26 % (7 av 27) av undersköterskorna inom akut- och intensivvårdsverksamheter på länssjukhusen visste att laryngektomerade personers enda andningsväg är genom hålet på halsen.
- Läkarna arbetade alla inom ÖNH och hade i allmänhet goda kunskaper, men bara en av de elva visste vad man ska göra om röstventilen har trillat ur. (Rätt svar: Sätta en mjuk kateter i fisteln, för att stoppa läckage och förhindra att fisteln drar ihop sig så att det blir svårt att sätta in en ny ventil.)
- Många kände sig osäkra på skillnaden mellan trakeotomerade och laryngektomerade patienter. I länssjukhusens ÖNH-verksamheter svarade 39 % av sjuksköterskorna och 50 % av undersköterskorna att de kände sig "ganska osäkra"

eller "mycket osäkra" på skillnaden.

- De som kände sig säkrast i arbetet med laryngektomerade patienter var undersköterskorna inom ÖNH-avdelningar på universitetssjukhus. Det är logiskt, eftersom de är personalen som är närmast patienterna när de vårdas direkt efter operationen. De får också träffa många fler patienter än deras kollegor på länssjukhusen. Det görs ca 45 laryngektomier per år i Sverige, och exempelvis i Västmanland där jag bor kommer det bara ungefär 1 ny patient per år.

Muntliga presentationer

Jag fick tillfälle att presentera studien på Mun- och Halsancerföreningen Norrlands möte i Umeå hösten 2019, vilket jag är mycket tacksam för. I våras fick jag också presentera den på de nationella ÖNH-dagarna i Örebro, där läkare och sjuksköterskor från hela landet deltog – dock online, så jag vet faktiskt inte hur många som hörde. Gissningsvis ett hundratal, trodde i alla fall moderatorn. En foniater kommenterade att det är en oerhört viktig fråga och att det är bra att man tar tag i detta.

Filmprojekt med MHCF

Samtidigt som jag höll på med min datainsamling fick jag höra att Mun- och Halsancerförbundet startat ett projekt finansierat av Cancerfonden – man skulle spela in en informationsfilm om hur man ger syrgas till laryngektomerade patienter. Perfekt! Jag kontaktade ordföranden som skickade mig vidare till Staffan Hagelin Gille och Lena Lageson, ansvariga för projektet. Sedan pratade jag med kommunikatörerna på Region Västmanland, som satte mig i kontakt med en reklambyrå som de ofta anlitar för sina filmer. Vi hade möte med dem, och kom fram till att pengarna skulle räcka till två filmer, en för vårdpersonal om syrgasad-

Filmade av Tord, som börjar återfå medvetandet, medan Viktor viftar med en lampa med blått ljus så att det ska se ut som att ambulansen är på väg. (Foto: Karin Dahlin)

ministrering, och en för både vårdpersonal och allmänhet om hjärt-lungräddning (HLR).

Svårigheter – och corona

Trots alla kontakter jag skaffat mig under min studie var det nästan omöjligt att hitta någon som kunde hjälpa oss med manuskrivning och skådespelarinsatser. Och det var ju det jag kom fram till i studien – personal inom akut-sjukvård, de som kan det här med syrgas och HLR, vet inte riktigt hur man gör när det kommer till laryngektomerade patienter. Så vi fick försöka ordna skådespelarier själva. Och på det kom coronapandemin. Allt fick läggas på is.

Äntligen inspelning!

En erfaren ÖNH-sjuksköterska i Stockholm hjälpte oss till slut att skriva ett manusutkast för syrgasfilmen, och en sjuksköterska på Svenska HLR-rådet var bollplank för hur hjärt-lungräddningen skulle gå till. Foniater Gunilla Sundquist på ÖNH-mottagningen i Västerås ställde upp som slutlig manusgranskare och även som skådespelare i syrgasfilmen. En solig höstdag i oktober spelade vi in båda filmerna samtidigt med ett filmteam från Stockholm och ett från Västerås. Tillsammans med Staffan som agerade patient visade Gunilla olika handgrepp till en berättarröst som jag spelat in i logopedmottagningens röstinspel-

ningsstudio. I HLR-filmen ställde Tord Larsson upp som laryngektomerad person som får andningsvårigheter och hjärtstopp, och jag spelade livräddare. Några dagar före inspelningen hade halva filmteamet blivit sjuka och vi var på vippen att behöva skjuta upp allt igen, men fantastiskt nog lyckades de hitta ersättare som kunde ställa upp. Sedan följde några veckor av klippande och korrektur fram och tillbaka. Vid tiden för den här tidningens pressläggning var filmerna inte riktigt klara, men vi tycker att de verkar bli riktigt fina. Planering pågår för hur filmerna ska få maximal spridning. De kommer att finnas på förbundets webbplats.

Fortsättning följer...

Förutom filmerna behövs dock fler insatser för att öka patientsäkerheten för laryngektomerade personer. Det behövs tydliga riktlinjer för omhändertagande, på samma sätt som det finns för trakeotomerade patienter. Och det behövs regelbundet återkommande utbildning för vårdpersonal som kan möta laryngektomerade personer i akutsituationer. Arbetet är bara påbörjat. ■

KARIN DAHLIN

leg. logoped
Logopedmottagningen, Västmanlands sjukhus Västerås
karin.dahlin@regionvastmanland.se

Provox® Life™ Night HME hjälper med att förbättra lunghälsan samt minska slem och hosta.

Provox Life™ Night HME

- Ger mycket hög befuktning vilket hjälper till att minska slem och hosta
- Utmärkt befuktning jämfört med andra Provox Life™ HME
- Kompatibel med alla typer av Provox Life™ plåster, LaryTubes och LaryButtons

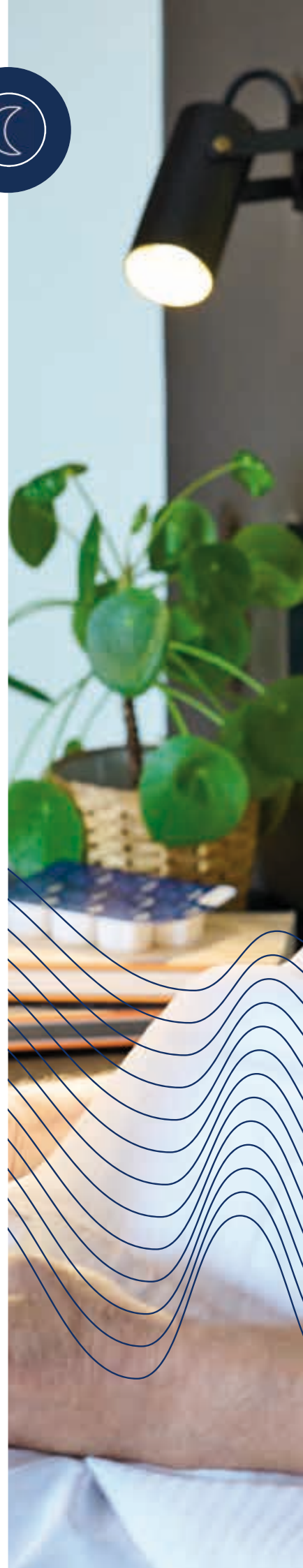

Provox Life™ Night Adhesive

Provox Life™ Night-plåstret ger din hud möjlighet att återhämta sig medan du sover. Det innehåller hudvänligt hydrogel som lugnar och svalkar huden.

Beställningsinformation

Produktnamn	Antal	Ref.nr.
Provox Life ™ Night HME	30 st	8262
Provox Life ™ Night Adhesive	15 st	8261

Kontakta oss för ytterligare information

Vänligen kontakta oss om du vill veta mer om Provox Life™. Vi är här för att hjälpa dig.

Via telefon: **+4641519820**
Via e-post: **kundtjanst@atosmedical.com**
Hemsida: **www.atosmedical.se**

Atos

Breathing-Speaking-Living
atosmedical.com

INFORMATION OM INSTRUKTIONSFILM

TEXT STAFFAN HAGELIN GILLE, e-post: staffan.hagelin@gmail.com

Informationsfilm om att ge syrgas till laryngektomerad.

Nu finns en informationsfilm som visar hur man på bästa sätt ger syrgas till en laryngektomerad person.

Upprinnelsen till denna film är ett par händelser som drabbade mig för ett antal år sedan.

Vaknade en natt av att jag hade andningsbesvär. Då det inte blev bättre så tillkallades ambulans.

Efter att ambulanspersonalen gjort en yttre besiktning plockade de fram syrgasutrustning för att ge mig syrgas. De tänkte sätta en mask över min mun och näsa för att underlätta andningen. Det är det normala sättet. Men som tur var så uppmärksammade min hustru personalen på att jag andas genom ett hål på halsen. Hoppsan blev svaret, det såg vi inte!

Vid ett senare tillfälle, då jag hamnade på akutmottagningen skulle jag även då få syrgas och samma sak inträffade. Sjuksköterskan som skulle ge mig syrgas placerade en syrgasmask över min mun och näsa. Även då var min hustru med och kunde informera sköterskan om var jag andades. Allt slutade lyckligt och jag fick den vård jag var i behov av.

Båda dessa händelser gjorde att jag började fundera på hur man från förbundets sida ska kunna nå ut till berörda personer, om att det finns en patientgrupp som inte andas på "vanligt" sätt.

Att göra en informationsfilm vore det bästa, men att göra den visade sig inte vara så enkelt.

Sökte med ljus och lykta efter olika möjligheter vid räddningstjänsten och sjukhus, att kunna få gehör för min tanke

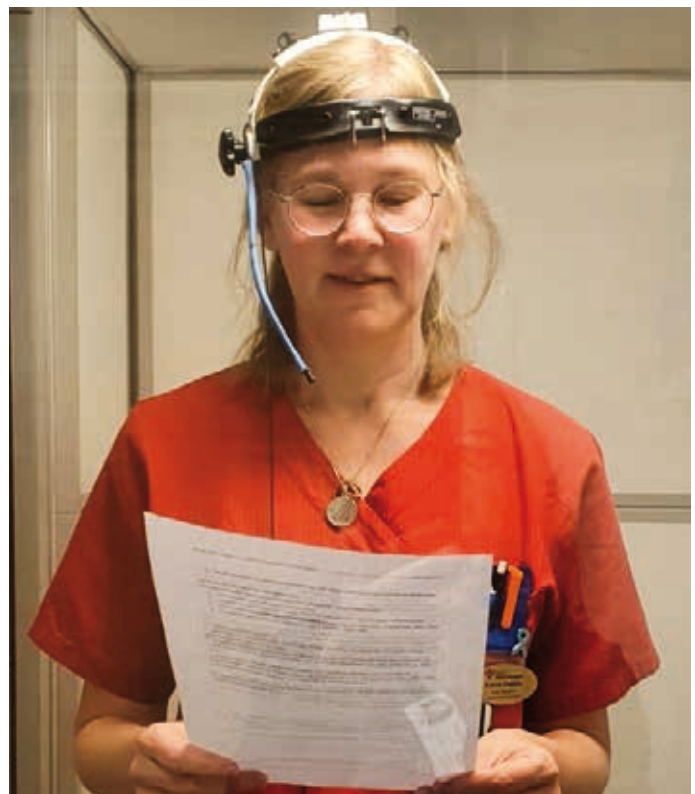

Förberedelser inför inspelning. Foto: Filteamet

om en informationsfilm. Det gick inte så bra. Men så uppdagades en kontakt från Leg. Logopeden Karin Dahlin vid Västerås sjukhus. Vid ett besök hos Karin i Västerås framgick det att vi var helt överens. Ett sådant material saknades och behovet av det var stort.

Därmed var det hela igång. Karin fick kontakt med ett produktionsbolag som Västerås sjukhus tidigare hade anlitat. Vid ett möte med produktionsbolaget togs riktlinjer för hur en sådan film skulle se ut. Det skissades och diskuterades en hel del via mejl och Zoom-möten. Det började närma sig inspelningsdags gällande informationsfilm om Syrgas men så kom Covid-19 viruset och satte stopp för allt.

Men väl framme i augusti 2021 hade restriktionerna lättat så pass att vi kunde återuppta arbetet med att slutföra inspelningen. Den 8 oktober skulle bli inspelningsdag och undertecknad åkte till Västerås för att träffa foniater Gunilla Sundquist på ÖNH mottagningen i Västerås. Gunilla skulle medverka genom att visa de

Leg. logoped Karin Dahlin läser in speakerröst. Foto: Hanna Dahlberg

olika momenten. Allt rullade på och gick riktigt bra. Så när klippning och redigering av filmen är klar kommer den att finnas tillgänglig på förbundets hemsida. Filmen finansierades med bidrag från Cancerfonden.

Parallellt med filmen om syrgas växte det även fram

en idé om att även göra en informationsfilm om HLR (Hjärt-Lungräddning), då det även där bör ske på ett annorlunda sätt än på "vanliga" patienter.

Mer om HLR filmen finns att läsa på annan plats i denna tidning. ■

LYDIAGÅRDEN – CANCERREHABILITERING

TEXT OCH FOTO ANDREAS BJÖRKLUND, Mun- och Halscancerföreningen i Södra Sverige

Mörka, blöta vägar leder oss en söndagskväll i början på november till Lydiagården, strax utanför Höör. Dit har vi tolv sökt oss med önskan om redskap för vår fortsatta läkning. Alla har vi vår historia! Trots olikheter i diagnos, kön, ålder, bakgrund och mycket annat så har vi alla också mycket gemensamt vad det gäller problem vi nu kämpar med fatigue, kvarvarande biverkningar, oro för sena biverkningar.

Spänningen känns i rummet när vi samlas. Vad förväntar vi oss? Passar det mig? Snart bryts tystnaden och samtalen flyter på. Erfarenheter blandas med frustration. Kanske pga. felbehandling, kanske pandemins extra påfrestning, med speciella problem för anhöriga. Ja det finns så mycket som vi vill förmedla och få ta del av.

Vi upptäcker snabbt att det inte är något vilohem vi hamnat på. Dagarna börjar klockan 08 med härlig frukost och själva programmet är så fyllda med aktiviteter och avslutas först vid 20-tiden. Trots att flera av oss lider av svår trötthet, så är det 100% närvaro och vi deltar alla efter vår förmåga. Föreläsningar (=kunskap) varvas med fysisk aktivitet och övningar i mindfulness avbrutet i tid för goda måltider och fika. En och annan promenad i en fantastisk skogsmiljö hinns också med.

LYDIAGÅRDEN har en lång historia bakom sig, med början på 30-talet som ferievistelse för personal från Malmös strumpfabrik. Därefter att på 90-talet bli Sveriges första rehabiliteringscenter med onkologisk inriktning. Drivs i privat regi och har avtal med Region Skåne. Det finns 18 övernattningsplatser, oftast beläggs max 15 per

vecka. Inriktningen varvas: blandade veckor, enbart bröstcancer, familjeveckor eller sjukdom. Pandemin har också öppnat upp för lite annan verksamhet. Vårdpersonal har kunnat komma på rehabiliteringsdagar.

Dagarna rusade iväg och allteftersom blev det en

alltmer avslappnad hållning mellan oss. Mycket skratt och en hel del djupa samtal. Tänk att tiden kan gå så fort och samtidigt kan innehålla så mycket. Det var svårt att bryta upp från denna varma gemenskap och från den trygga famn som Lydiagårdens personal varit för oss.

Många av oss hade en klump i halsen och tårar i ögonen av tacksamhet när vi lämnade.

Vi har fått redskapen som vi sökte, nu gäller det att vi kan föresätta att träna och hålla fast vid detta. Hitta rutiner, bygga fasta fundament ANDAS:

Så du som ännu inte tagit tillvara möjligheten att få uppleva vad Lydia gården har att erbjuda: TA CHANSEN!! Kontakta din läkare eller kurator om remiss.

Har du en vän eller anhörig som är berättigad till denna form av hjälp uppmuntra till att söka. ■

MÖTE MED TANDSKÖTERS KOR I KRONOBERG

TEXT **KAJ FRANSSON**, Södra föreningen

Den 3 november 2021 samlades Kronobergs läns tandsköterskeförening för årsmöte. Ett 30-tal medlemmar deltog. Till mötet hade man bjudit in mig Kaj Fransson från Mun- och Halscancerföreningen i Södra Sverige.

För flera av de diagnoser som ryms inom HH-området berörs verkligen mun- och tandhälsa. Jag fick möjlighet att beskriva vår föreningsverksamhet samt uppehöll mig än mer vid min egen resa – före, under och efter behandlingen för tungbascancer. Rehabiliteringsaktiviteterna från skilda discipliner beskrevs. Inte minst tandvårdens betydelse för förebyggande, stödjande och avhjälpande

insatser betonades. Att under cancerbehandlingens gång bli motiverad och inspirerad till egen målmedveten satsning till hälsa kändes angeläget att föra fram och även tacka denna yrkesgrupp för. Att bidra till att skapa kunskap om och förståelse för en HH-patients situation kändes angeläget!

Devisen "alla vill ha tänder oavsett vad som händer" ramade in mötet.

Kommentar: Gun Olsson, ordförande Södra

Väldigt viktigt att vi tar vara på varje tillfälle att berätta om hur livet ser ut efter genomgången cancerbehandling inom huvudhalsområdet. Bli gärna inspirerad av Kajs berättelse och försök att medverka vid olika sammankomster när tillfälle ges. ■

NI I FÖRENINGARNA kan hjälpa redaktionen

Vi vill tacka för de bidrag som kommit in till Mun&Hals. Det är roligt att läsa det som kommit in. Hoppas ni fortsätter så.

Bidragen behöver inte handla om vår funktionsnedsättning. Det kan vara en liten händelse eller incident på 4 rader eller ett A4. Allt är lika välkommet.

Känn dig som en redaktionsmedlem. Försök innan ni skickar in ert material att om möjligt få det digitaliserat och helst skickat på e-post.

Grovsortera gärna era bilder som är suddiga eller som ni bedömer är ointressanta. Skicka bara de ni vill ha med.

Glöm inte att skriva texter till bilderna och gärna mellanrubriker.

VARMA HÄLSNINGAR
FRÅN REDAKTIONEN

MEDLEMSANSÖKAN

Jag vill bli medlem

Namn: .....

Adress: .....

Postnummer/Ort: .....

E-postadress: .....

Telefon: .....

Klipp ur kupongen, lägg den i ett kuvert, skriv FRISVAR, Mun- & Halscancerförbundet, 20403787, 170 07 Solna

Läs mer om oss på vår hemsida: www.mhcforbundet.se

FORSKNINGSSTUDIE

VID SKÅNES UNIVERSITETSSJUKHUS

TEXT ANNA HAFSTRÖM

Information om forskningsstudie vid Skånes Universitetssjukhus: Utvärdering av faktorer associerade med sequelae och överlevnad efter kirurgi som inkluderar rekonstruktion med ett fritt mikrovaskulärt transplantat för patienter med huvud- och halscancer.

Varje år drabbas ca 1 600 personer av slemhinne-cancer i huvud och halsområdet och ca 15 000 av elakartad hudcancer varav de flesta uppkommer i huvud- och halsområdet.

Avancerade primärtumörer samt återfall av slemhinne-cancer och hudcancer i huvud- och halsområdet kräver ibland sk. "stor kirurgi". Målet med cancerkirurgin är att operera bort all cancer med god marginal. Vid stora eller komplexa operationsdefekter krävs vävnadstransplantation, en så kallad lambå, med förflyttning av vävnad från en annan del av kroppen för att behålla så mycket funktion och estetik som möjligt. Mikrovaskulär lambå-kirurgi (MVL) innebär att ett transplantat med tillhörande mm-stora kärl från andra kroppsdelar kopplas till kärl på halsen via mikroskopisk teknik och sys in för att "laga" resektionsdefekten. Transplantaten kan hämtas från underarm, underben, lår, skuldra eller buk beroende på patientspecifika förutsättningar och vad som behöver

rekonstrueras. MVL-operationer är vårdkrävande och kräver avancerad och ofta lång rehabilitering i efterförloppet. Förutom allmänna risker som blödning, blodproppar och infektion så finns specifika risker efter MVL-kirurgi, t ex att blodförsörjningen till lambån inte fungerar som planerat. Trots MVL-kirurgi påverkas ibland förmågan att t ex tugga, känna smak och var maten finns i munnen, svälja, tala, andas, sluta läpparna för att kyssas och inte sagla, nackens och ansiktets rörlighet och estetik mm.

I en pilotstudie från Skånes Universitetssjukhus (SUS) i Lund fann vi att ca 55% av patienterna som genomgått MVL-kirurgi mellan 2001-2010 levde efter 5 år. Liksom vid andra behandlingar var det bättre förutsättningar att bli botad när MVL-kirurgin varit del av en primärbehandling än när man genomgått MVL-kirurgi på grund av canceråterfall. Men även vid återfall var överlevnaden bättre för de som opererats än för de som inte opererats. Trots detta kan det vid canceråterfall vara svårt att veta vad som är den bästa behandlingen för varje unik patient. Det finns inte heller säkra data eller pålitliga verktyg för att bedöma fördelarna och riskerna med operation hos den enskilda individen.

Syftet med studien är att beskriva och identifiera faktorer som påverkar komplikationer och långtidsbiverkningar, canceråterfall och överlevnad hos de ca 500 patienter som genomgått MVL-kirurgi

vid ÖNH-kliniken, SUS under perioden 1989-2020. Kan vi finna förutsättningar eller riskfaktorer hos patienter eller karakteristiska på tumörerna som gör det olämpligt eller lämpligt med MVL-kirurgi? Finns det några skillnader i dessa parametrar vad gäller primär MVL-kirurgi eller vid återfall av cancersjukdomen för patienter med olika tumörlokaliseringar?

Alla patienter som behöver avancerade rekonstruktioner med MVL-kirurgi pga slemhinne-cancer och hudcancer i huvud- och halsområdet i Södra sjukvårdsregionen behandlas på ÖNH-kliniken, SUS, Lund. Med målet att förbättra för patienterna utvärderas verksamheten kontinuerligt. Vi planerar nu att sammanställa data gällande dessa patienter och publicera resultaten i nationella och internationella tidskrifter. För att identifiera alla relevanta patienter i Södra Sjukvårdsregionen behöver vi göra datasökningar i patientadministrativa system. Dessutom kommer relevanta data ur de identifierade patienternas datajournaler att tas fram för att sedan avidentifieras och koder. Data som publiceras sker på gruppnivå så ingen enskild patient kan identifieras. Datahanteringen kommer att ske i enlighet med EU:s dataskyddsförordning (GDPR). Vid frågor kan personuppgiftsombudet i Region Skåne, som också är dataskyddsombud och regionjurist kontaktas via e-post: region@skane.se ■

Om du är en av de patienter som genomgått MVL-kirurgi pga slemhinne-cancer eller hudcancer i huvud- och halsområdet sedan 1989 och **INTE VILL** att dina uppgifter ska ingå i studien, vänligen kontakta oss via huvudansvarig läkare för forskningsprojektet: Anna Hafström, Överläkare, Docent, Avd. för Specialiserad Kirurgi, Sektionen för Huvud- och Halskirurgi, Skånes Universitetssjukhus, 221 85 Lund. Tel. 046-171705 (sekr.)

MHC-FÖRENINGEN NORRLAND HADE HALVÅRSMÖTE

DEN 25–26 OKTOBER 2021 PÅ HOTELL PLAZA I UMEÅ

TEXT OWE PERSSON

Dryga 70 medlemmar från Norrlands Mun- och Halscancerförening hade samlats på hotell Plaza i Umeå för ett tvådagars rehabiliteringsarrangemang.

Lars-Erik Edlund
Foto: Mattias Pettersson

Hans-Ola Fors
Foto: Privat

Karin Corbishley
Foto: cancerfonden.se

Vi började klockan 12.00 med en gemensam lunch. Dagens första föreläsaren **Lars-Erik Edlund** professor vid institutionen för språkstudier vid Umeå Universitet. Lars-Erik pratade om olika Ortsnamn samt var det härstammade ifrån vi fick samtliga en grundlig genomgång av hur och varifrån olika byar och andra uttryck i den norrländska vokabulären härstammade ifrån. Föreläsningen var väldigt uppskattad.

Efter detta så berättade **Hans-Ola Fors** ordförande i Laryngfonden om fondens uppkomst och dess historia. Från början erhöLL Laryngfonden gåvor med hjälp av bland annat annonser i tidningen Mun & Hals samt genom olika kampanjer. I början av 1990-talet startade sedan Mun- och Halscancerförbundet ett projekt finansierat av Allmänna Arvsfonden. Detta innebar att man anställde en organisationssekreterare. 1991–1992 startade också försäljningen av brevmärken, vilket snabbt ökade Laryngfondens kapital.

Senare anlätade Laryngfonden fyra bolag som kom att ansvara för insamlingen bland annat Radiohjälpen och Carl Anton, vilket haft mycket stor betydelse för vårt förbund, vilket innebar

att 1000 signerade reproduktioner kunde säljas, likaså deltog Bertil Perrolf i radioprogrammet skivor till kaffet i insamlingskampanjen. De insamlade medlen skulle främja forskning och utveckling, särskilt på hjälpmedelsområdet, inom områdena laryng-, hemi- och glosektomi (munhålcancer) samt främja vård och rehabilitering och ge stöd för behövande sjuka och opererade inom dessa områden. För detta ändamål äger fonden att mottaga och förvalta testamentariska och andra gåvor från enskilda, företag och organisationer. Fondens styrelse kan för ovan angivna ändamål besluta om bidrag till enskilda, organisationer och institutioner. Av avkastningen skall årligen minst tio (10 %) tillföras kapitalet. Enligt fondens ordförande Hans-Ola Fors uppgår idag fondens tillgångar till cirka 130 miljoner kronor.

Efter Hans-Ola Fors föreläsning stärkte sig deltagarna med en kopp kaffe med tillhörande tilltugg, varefter det var dags för **Karin Corbishley** samordnare på cancerfonden att berätta och informera om sin verksamhet samt hälsosamma levnadsvanor före, under och efter en cancersjukdom. Karin informerade om att det är hon som är län-

ken mellan patientföreningar vars medlemmar har en cancerdiagnos och cancerfonden detta innebär bland annat att hon minst 1 – 2 gånger per år försöker att träffa så många av cancerförbunden eller dess nätverk som tiden medger. Hon berättade också om det nya anslaget som cancerföreningar kan söka för att genomföra någon typ av arrangemang som inte tidigare kunnat genomföras på grund av den pandemi som vi genomlevt och genomlever. En annan viktig sak som Karin ville lyfta och diskutera var sunda levnadsvanor för att på sikt senare i livet minska risken för att drabbas av cancer. Hon tog bland annat upp det negativa med rökningen samt att överkonsumera alkohol, vikten av att motionera och ha sunda kostvanor. Men hon underströk noggrant att detta inte fick tolkas som att man skall skuldbelägga och tycka att man levtt ett osunt liv och att det var därför som man senare i livet hade drabbats av en cancerdiagnos.

Kvällen avslutades med **Klas Norberg** "En liten man med en enormt stor röst". Klas sjöng allt från hårdrock till Jussi Björlings "Till Havs" och hade också en italienska melodier och låtar på sin repertoar.

Måndagen ägnades åt att Athos Medical samt Fahl berättade för medlemmarna om sina produkter och dess användningsområden. Efter den informationen genomfördes det traditionella halvårsmötes förhandlingarna. Varefter vi innan hemfärd åt en gemensam lunch. Det blev två mycket lyckade dagar på hotell Plaza i Umeå. ■

Klas Norberg
Foto: Tommy Engström

MEDLEMSMÖTEN I FÖRENINGARNA

Kring årsskiftet brukar redaktionen få in förslag till artiklar från föreningsmöten som hållits i december. Redaktionen har tvekat att ta in dessa tidningen eftersom de oftast handlar om julaktiviteter som kan verka inaktuella när nästa tidning kommer ut i mars. Med tanke på den restriktivitet som gällt för olika möten under coronaperioden kan det nu vara värdefullt att redovisa några av de rapporter vi fått in från föreningsmöten, oavsett om de tar upp julmöten eller andra föreningsmöten.

Sydöstra föreningen

I december hade sydöstra föreningen ett tvådagarsmöte i Västervik. 66 medlemmar deltog i mötet som bland annat innehöll en föreläsning om Västerviks historia och en visning av förbundets nyligen

framställda undervisningsfilm om hjärt- och lungräddning av laryngektomerade.

På lördagskvällen serverades julbord och på söndagen hölls ett sedvanligt medlemsmöte varefter lunch serverades innan det var dags för hemfärd. ■

TEXT TONY NILSSON
FOTO JAN-ERIK JAKOBSSON

Örebro och Värmlands län

Den 27 november samlades medlemmarna i Örebro/Värmlandsföreningen för ett gemensamt julbord. 2020 kunde vi inte samlas på grund av pandemin utan vi valde då att skicka ett presentkort till medlemmarna. Årets julbord avnjöts av fjorton vuxna och två barn på Lekhyttan kök och kiosk. Restaurang Lekhyttan ligger mellan Örebro och Karlskoga utmed E18 och har

en fantastisk mat och är värd ett besök. Denna restaurang är ofta omnämnd i turistbroshyrer och tidningar och lagar all mat på plats. Inget halvfabrikat, till och med senapen var hemgjord.

Tack till Tiina Johansson med personal och tack till alla medlemmar för en trevlig samvaro. ■

TEXT EWA-LENA THUNBERG

- har 11 läns- och regionföreningar runt om i landet
- bevakar och tillvaratar medlemmarnas intressen
- arbetar aktivt för att hjälpa medlemmarna tillbaka till ett meningsfullt liv
- ordnar rehabiliteringsseminarier och -resor
- har sitt kansli i Solna
- arbetar för att starta samtalsgrupper för både patienter och anhöriga antingen via sjukvårdspersonalen eller i lokal-föreningarnas regi
- ger ut tidningen Mun&Hals med aktuell information, artiklar och reportage
- har regelbundet kurser för förbundets och föreningarnas förtroendevalda samt antirökinformatörer
- håller kontakt med myndigheter och serviceorgan
- tillhör Funktionsrätt Sverige
- är en av huvudmännen i Cancerfonden
- har kontakt med mot svarande förbund i andra länder
- har förtroendeanslutna läkare, tandläkare, logoped, kurator och dietist
- har instiftat den fristående Stiftelsen Laryngfonden

STIFTELSEN LARYNGFONDEN

I KAMP MOT STRUP- OCH MUNHÅLECANCER

Laryngfonden – en fristående fond instiftad av Svenska Laryngförbundet – står öppen för ansökningar om bidrag, vilka kan beviljas i enlighet med fondens ändamål:

Fondens ändamål är att främja forskning och utveckling, särskilt inom områdena laryng-, hemilaryng- och glossektomi samt främja vård och rehabilitering för behövande sjuka inom dessa områden, dock ej sådant som åligger stat, landsting och kommun, enligt gällande lagar, regler och praxis.

**Bidrag och gåvor
emottages tacksamt på:**

Plusgiro 91 82 58-5

Bankgiro 5936-5338

Ansökningsblankett för bidrag finns hos:
Stiftelsen Laryngfonden

Strandgatan 19 ■ 952 33 Kalix

Tel: 0923-156 70

E-post: info@laryngfonden.se ■ Hemsida: www.laryngfonden.com

Vill du annonsera i tidningen **Mun&Hals**?

Kontakta
Gunilla Åkerlund
0660-29 99 61
gunilla.akerlund@agrenshuset.se

@ÅGRENSHUSET

Min vårdplan FÖR HUVUD HALS CANCER

TEXT GUN OLSSON

Min vårdplan (MVP) erbjuds Dig som har en cancerdiagnos. Patientinformation till MVP för Huvud Hals cancer är nu ute på remiss.
(15 februari 2022)

Det är ett digert material då vi inom vår grupp har nio olika diagnoser. När min vårdplan publiceras kommer den att finnas på 1177 vårdguiden men den kan även skrivas ut på papper. Syftet med MVP i cancervården är att ge tydlig information och stöd till patienter och närstående, att öka delaktigheten samt ge en ökad trygghet. Förbundet har tillsatt en arbetsgrupp som ska avge remissvar men remissen är öppen för vem som helst att lämna synpunkter. Så passa på att vara delaktig. ■

Här finns materialet:

www.cancercentrum.se/

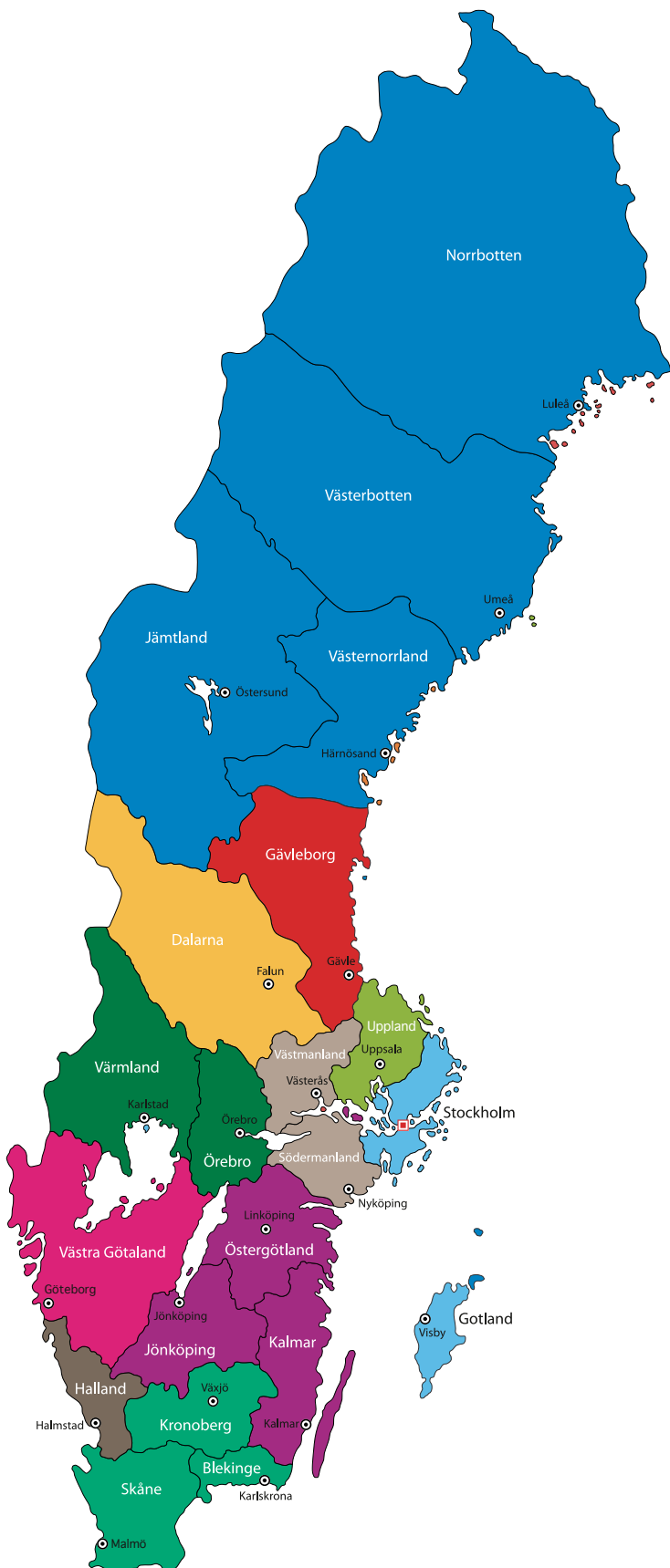
Patientinformation till Min vårdplan på remiss

Här finns även en svarsmall (frivillig att använda)

MUN- & HALSCANCERFÖRBUNDET

REGIONALFÖRENINGAR

- Mun- & Halscancerförbundet
Norrländ**
 Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland
- Mun- & Halscancerförbundet
Gävleborg**
 Gävleborg
- Mun- & Halscancerförbundet
Dalarna**
 Dalarna
- Mun- & Halscancerförbundet
Uppland**
 Uppsala
- Mun- & Halscancerförbundet
Örebro och Värmlands Län**
 Örebro, Värmland
- Mun- & Halscancerförbundet
Södermanland och Västmanlands Län**
 Södermanland, Västmanland
- Mun- & Halscancerförbundet
Stockholms Län**
 Stockholm, Gotland
- Sydöstra
Mun- & Halscancerförbundet**
 Östergötland, Jönköping, Kalmar
- Mun- & Halscancerförbundet
Göteborg**
 Västra Götaland
- Mun- & Halscancerförbundet
Halland**
 Halland
- Mun- & Halscancerförbundet
Södra Sverige**
 Kronoberg, Blekinge, Skåne

MUN- & HALSCANCERFÖRBUNDET

Regionalföreningar

MED KONTAKTPERSONER

Mun- & Halscancerföreningen Norrland

OWE PERSSON

Magasingsgatan 13, 903 27 Umeå
Tel: 090-19 10 32. Mobil: 0703-92 63 15
E-post: owe.o.persson@outlook.com

Mun- & Halscancerföreningen Gävleborg

KENNETH RUBENSSON

Norrbågen 43 C, 806 34 Gävle
Mobil: 0703-77 80 86
E-post: rubensson7@gmail.com

Mun- & Halscancerföreningen Dalarna

LENA LUNDSTRÖM

Hantverkaregatan 3, 771 53 Ludvika
Mobil: 072-330 09 23
E-post: lena.lundstrom54@live.se

Mun- & Halscancerföreningen Uppland

CATARINA JANSSON BLIXT

Ekebovägen 7, 756 55 Uppsala
Tel: 073-826 00 95
E-post: janssonblix@gmail.com

Mun- & Halscancerföreningen Örebro och Värmlands Län

BARBRO PETTERSSON

Sigillgatan 68, 703 78 Örebro
Tel: 0730- 50 60 52
Mail: munochhals.orebrovarml@gmail.com

Mun- & Halscancerföreningen Södermanland och Västmanlands Län

EVA KNUTS ERIKSSON

Myrby gård 1, 725 96 Västerås
Mobil: 070-898 01 75.
E-post: eva@myrbygard.se

Mun- & Halscancerföreningen Stockholms Län

KENT BLADEMO

Fenderstigen 4, 134 32 Gustavsberg
Mobil: 070-529 11 20
E-post: anki_blademo@yahoo.se

Sydöstra Mun- & Halscancerföreningen

TONY NILSSON

Bjälbovägen 65, 592 41 Vadstena
Mobil: 070-288 54 04
E-post: tonynosslin48@gmail.com

Mun- & Halscancerföreningen Göteborg

DAN RASMUSSEN

Hammarvägen 114, 421 65 Västra Frölunda
Mobil: 070-397 97 30
E-post: dan.g.rasmussen@gmail.com

Mun- & Halscancerföreningen Halland

BENGT-GÖRAN SVENSSON

Box 48
Oskarströmsvägen 29, 313 94 Sennan
Mobil: 072-174 48 24
E-post: bengt-goran1945@outlook.com

Mun- & Halscancerföreningen Södra Sverige

GUN OLSSON

Björkspinnaregatan 10, 233 36 Svedala
Mobil: 070-82 72 249
E-post: systergun@gmail.com

Mun- & Halscancerförbundet

KRISTINA HENRIKSSON, ZOFIA KIJEK

Barks väg 14, 170 73 Solna
Tel: 08-655 83 10
E-post: kansli@mhcforbundet.se
Hemsida: www.mhcforbundet.se

Kansliets telefontider

Tisdagar – Torsdagar kl. 09.00 – 12.00

Telefon: 08-655 83 10

E-post: kansli@mhcforbundet.se

Hemsida: www.mhcforbundet.se

Provox® Life™

En serie produkter för många av livets olika situationer

PROVOX®
Life Breathe better,
whatever you do

Ref: 8313
Antal: 15 st.

Provox Life™ Protect HME

Provox Life™ Protect HME är utformad för att kombinera egenskaperna av en HME med ett effektivt elektrostatiskt filter. Det gör att Provox Life™ Protect HME* skyddar mot bakterier, virus och andra luftburna partiklar.

Den nya Provox Life™ Protect HME

Det finns många vardagssituationer där ett extra skydd av lungorna kan behövas. Till exempel i kollektivtrafiken, i tätbefolkade områden, i affärer eller i dammiga arbetsmiljöer.

- Effektiv filtrering av bakterier, virus, damm, pollen och andra luftburna partiklar
- Måttligt andningsmotstånd gör det möjligt att använda HME i olika vardagssituationer
- Lättare andning än Provox Micron
- Ny ergonomisk design

Kontakta oss för mer information:

Kundtjänst Tel: **+46 415 198 20**
Växel Tel: **+46 415 198 00**
E-mail: **kundtjanst@atosmedical.com**
Web: **www.atosmedical.se**

Läs mer om Provox Life™ på vår hemsida www.atosmedical.se

*Obs! Eftersom patogener kan komma in i människokroppen på andra sätt kan Provox Life™ Protect HME aldrig garantera fullständigt skydd. Läs anvisningarna för vägledning.